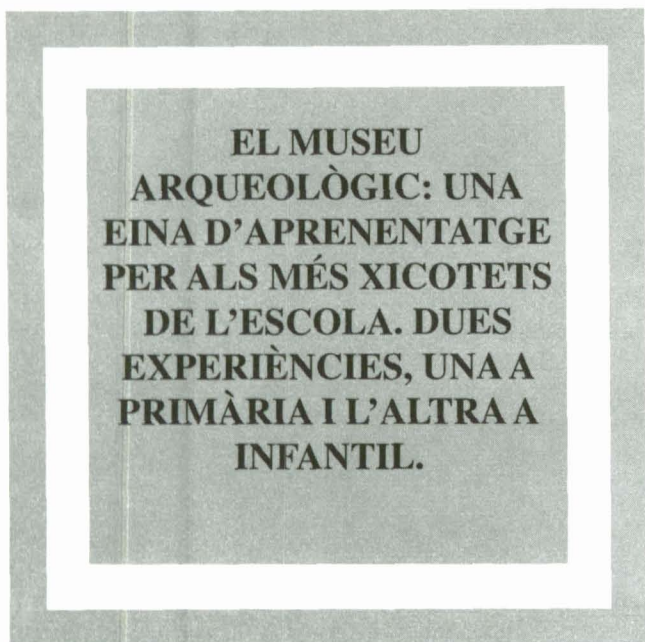

ROSA GISBERT *
MILA LLORENS *

Es donen a conèixer dues experiències didàctiques desenvolupades al Museu Arqueològic d'Alcoi amb grups d'alumnes de les etapes infantil y primària del Col·legi Públic El Romeral d'Alcoi.

Se dan a conocer dos experiencias didácticas desarrolladas en el Museo Arqueológico de Alcoi con grupos de alumnos de las etapas de infantil y primaria del Colegio Público El Romeral de Alcoi.

The Archaeological Museum, a learning instrument for the youngest school children. Two didactical experiences at primary and pre-school levels

In this item, we show two didactical experiences developed at the Alcoi Archaeological Museum with groups of students of both primary level and pre-school level as well from the Col·legi Públic El Romeral ("El Romeral" Elementary School) of Alcoi.

A l'escola El Romeral d'Alcoi, com a totes les escoles del País i de l'Estat, estem desenvolupant el Projecte Curricular del Centre, és a dir les idees pedagògiques, psicològiques i didàctiques bàsiques al voltant de les quals es desenvolupa l'aprenentatge de les diferents àrees en cada centre.

Una d'aquestes idees bàsiques és que volem que els nostres alumnes desenvolupen un aprenentatge vertaderament significatiu per a ells: per això, vam decidir que una de les formes per a poder aconseguir-ho era realitzant projectes de treball.

Els projectes de treball no són una tècnica nova, sinó que històricament ja molts pedagogs i didactes l'han utilitzada: Decroly, Freinet, etc. Actualment i des de la perspectiva que li dona Fernando Hernández no es tracta sols d'una tècnica sinó d'una forma d'aprendre i d'anar descobrint la realitat que ens envolta.

Els projectes estan centrats en la forma com els alumnes descobreixen coses noves a partir de les que ja saben, com les interpreten i com les poden fer servir per a crear nous interrogants, que ens faran descobrir nous aprenentatges. El mestre o la mestra és el motor que guia aquests descobriments.

Aquesta forma de treball a la nostra escola està en els seus inicis com a plantejament global. Alguns professors hem format un seminari que depèn del Centre de Professors d'Alcoi, on ens reunim alguns mestres de l'escola per a compartir les nostres experiències i formar-nos des d'aquesta perspectiva.

L'objectiu principal és que l'alumne arribi a comprendre que ell és el motor del seu aprenentatge, amb els seus qüestionaments, el seu esforç i les reflexions que pot fer amb l'ajuda de les persones i el medi que l'envolta. Els llibres, les revistes, els vídeos, etc., són eines per a aconseguir aquests aprenentatges. Des d'aquesta perspectiva s'han realitzat els projectes de treball següents:

LA PREHISTÒRIA EN SEGON DE PRIMÀRIA

Jordi Peréz, un alumne de la classe de segon de Primària volia saber qui eren els hòmens de l'edat de pedra. A tota la classe li va semblar bé que ho estudiàrem i vam començar fent preguntes de les coses que ells volien saber sobre aquells hòmens.

Estudiant les preguntes em vaig adonar que molts dels alumnes no sabien que la forma de vida no ha sigut sempre

* Mestres del Col·legi Públic "El Romeral" d'Alcoi

igual. A més a més, tenien una gran confusió entre realitat i fantasia o invenció. Molts d'ells barrejaven elements de la Prehistòria amb elements de pel·lícules, com ara les dels Picapedra, Juràssic Parc, etc.

L'objectiu que em vaig plantejar va ser, que a través del treball que anàvem a realitzar, que diferenciaren documents, fets i utensilis reals, que han existit i que serveixen per a la investigació i el descobriment, d'aquells que són invenció dels hòmens i les dones i que estan basats en la realitat o la fantasia.

Vam realitzar un primer treball amb els llibres que teníem a la classe, la qual cosa també ens va aprofitar per a organitzar la biblioteca: vam veure les diferents possibilitats de classificació que tenien aquells llibres; ells en van suggerir algunes centrades més bé en la forma, dimensions, color, etc.; jo els vaig proposar que podríem fer dos muntons els que parlaren de la realitat i els que foren de fantasia.

La resposta no va ser tan fàcil com en principi m'imaginava. Els llibres de fantasia quedaven prou clars però el grup de llibres sobre la realitat quedava barrejat: hi havia els llibres que servien per a estudiar la realitat i d'altres tractaven històries inventades basades en la realitat. Vaig fer una petita explicació sobre aquest fet.

En vam tornar a fer una nova classificació. En finalitzar, la biblioteca va quedar ordenada en dues prestatgeries: una per a tots els llibres que parlaven d'històries inventa-

des fantàstiques o reals, i una altra per a col·locar els llibres que ens servien per a buscar informació de la realitat.

Després, vam fer un treball de classificació de les preguntes sobre la prehistòria. Jo vaig estudiar quins eren els seus punts d'interés en la vida d'aquells hòmens i dones i vaig donar els encapçalaments: ANATOMIA, ALIMEN-TACIÓ, TREBALL, HABITATGE, ESPLAI, NATURA-LESA. Explicant alguna d'aquestes paraules vam classifi-car les preguntes.

Per estudiar tot el que volíem saber vam pensar fer les següents activitats:

- Buscar llibres que parlaren dels hòmens, les dones i els xiquets i xiquetes de la prehistòria.

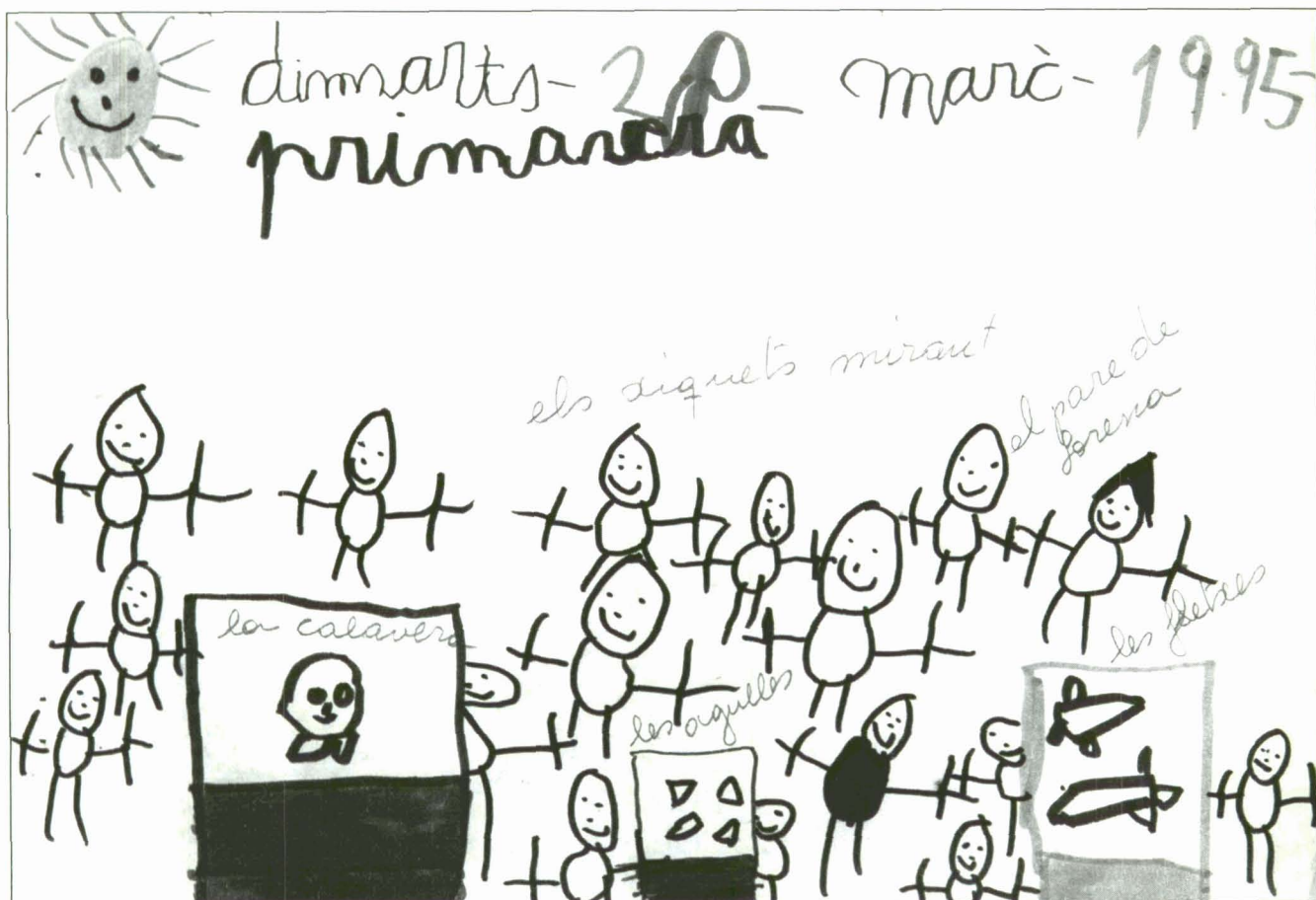
- Buscar vídeos de la prehistòria.

- Visita al Museu Arqueològic d'Alcoi

- Visita a les pintures rupestres de la Sarga.

Al Museu ens va rebre Pep i ens va explicar a través de tots els murals i les reconstruccions d'espais, d'utensilis, etc. tot el que ens podia interessar sobre la prehistòria. En la visita sols vam veure les sales que ens interessaven: la planta superior, dedicada a la prehistòria, i la planta baixa, on en aquell moment hi havia exposat un estudi sobre la cova Beneito.

Vam estar escoltant les explicacions mentre miràvem tot el que allí hi havia. Hi va passar més d'una hora sense que

ens adonàrem. Després vam anar a una sala i amb un instrument com el dels hòmens i les dones de la prehistòria ens van ensenyar com es podia fer foc. Sols va eixir fum. Tots volien provar de fer-ho i van quedar molt impressionats.

La visita al Museu va ser molt interessant, ja que, a més de tot el que vam aprendre, allí es van adonar que també hi havia altres elements que no eren llibres (murals, restes dels avantpassats, utensilis, joies, etc.) que ens servien per a poder estudiar i descobrir coses.

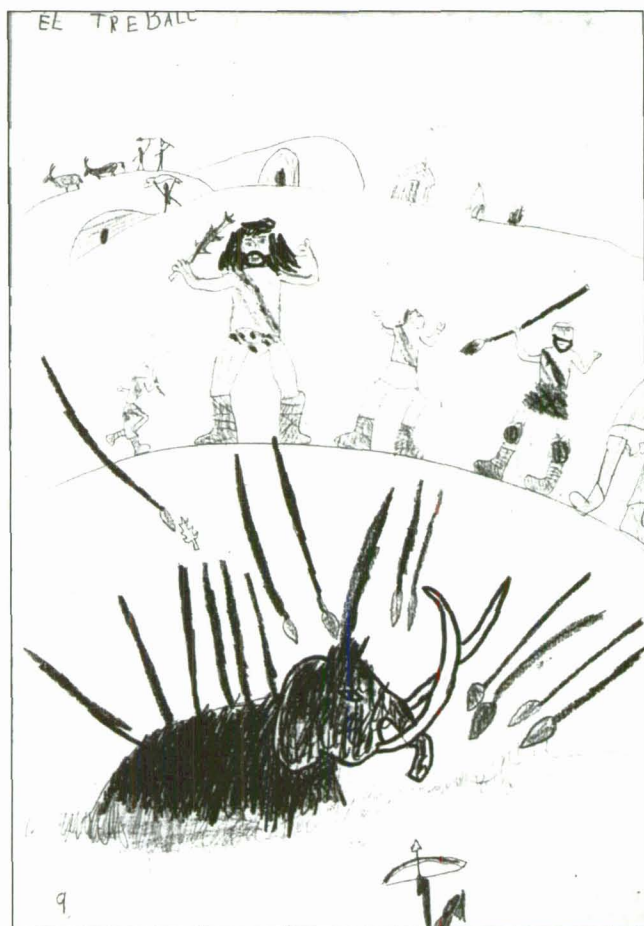
La visita a les pintures rupestres de la Sarga també va ser molt interessant. Ens hi va acompanyar Pep. Al principi, els xiquets no comprenien per què hi havia una tanca que impedia el pas. Els ho vam explicar i els vam dir que allò era un document pictogràfic de gran valor i que s'havia de conservar en les millors condicions possibles. Aquestes pintures havien servit per a poder estudiar i descobrir moltes coses dels hòmens prehistòrics. Les pintures els van agradar molt i les van comprendre molt millor que nosaltres, ja que al dia següent, a la classe, quan ells en els seus fulls en van fer reproduccions, aquestes semblaven veritables pintures rupestres.

El Museu i el CEP d'Alcoi ens van deixar uns vídeos d'arqueòlegs francesos que estudien la prehistòria y reconstrueixen situacions de la vida de la humanitat d'aquella època. Com feien fletxes? Com es feien els ganivets? Com podien esquarterar un animal amb els instruments

que tenien? Com netejaven i conservaven la pell d'un animal per a poder fer-se vestits? Aquesta era una nova forma d'estudi: reproduir situacions amb les condicions que tenien aquells hòmens i dones per a veure com es podien comportar.

El CEP i el Museu organitzen conjuntament uns tallers de prehistòria que duen a terme dues arqueòlogues valencianes. Nosaltres els vam sol·licitar que vingueren a la nostra classe i encara que els tallers no es van fer en el mateix moment, va ser molt interessant. Els alumnes i les alumnes van fer d'hòmens i dones de la prehistòria, fent-se collarets amb petxinetes, pintant pedres, fent-se instruments musicals, veient com es podia fer un ganivet i una fletxa, fent foc, tirant llances amb la mà i amb propulsor, etc. Era la primera vegada que realitzaven aquest taller amb xiquets i xiquetes tan menuts i quan va acabar la sessió ens van dir que s'ho havien passat molt bé amb nosaltres.

Els alumnes i les alumnes crec que van aprendre moltes coses sobre la prehistòria, cadascú des del seu nivell de comprensió i d'abstracció de la realitat. Entre tots vam confeccionar un llibre que donava resposta als seus interrogants: la forma de ser i de viure dels nostres avantpassats. El que sí que va quedar molt més clar era la diferència entre fets històrics i fets que s'inventen les persones, ja que a la biblioteca de la classe, durant la resta del curs,

sols alguna vegada s'han mesclat els llibres de lectura per a estudi de la realitat amb els llibres d'històries inventades.

LES PEDRES. (INFANTIL 5 ANYS)

Sovint, tenim la creença que els xiquets i xiquetes de 4 i 5 anys no estan capacitats per a entendre i accedir a certs llocs del món que ens envolta. Tan sols s'ha de conviure un temps amb ells per adonar-se de com estem d'equivocats els adults pensant d'aquesta manera. La visita al Museu Arqueològic fou una de les experiències més clares del que aquests xiquets són capaços d'entendre.

Tot comença el dia que Pau va preguntar a la resta de la classe:

- Per a què aprofiten les pedres? Com és que hi ha tantes?

La resposta de Maria és immediata.

-Per a jugar amb elles al pati.

Jordi no ho té massa clar, ja que una de les normes és no tirar-les a l'aire.

A Victòria li sembla que es poden fer caminets amb elles.

Bàrbara i Genesis creuen que poden convertir-se en tresors.

Engrescats en aquesta conversa, Ruben apunta que les cases estan fetes amb pedres.

Sílvia observa que a la muntanya hi ha un tros on en trobem moltes.

Sara recorda el dia que anà d'excursió amb la seua família i hi trobà fòssils. Ens promet de portar-los al dia següent.

David diu que a sa casa té un llibre on explica que fa molt de temps les persones vivien en coves i totes les coses eren de pedra.

Arnau pregunta si les espases també eren de pedra.

Lorena explica que son pare treballa al Museu i que hi ha pedres de tota mena, a més a més de calaveres i ossos.

Com tots ho volem veure, decidim fer les gestions pertinents per tal de visitar-lo.

En comunicar a les famílies aquesta decisió, són varies les que pensen que és un desgavell fer aquesta activitat, ja que són massa menuts. Jo, com a professional de l'ensenyament des de fa molts anys, esperava traure un profit d'aquest treball però mai no haguera imaginat el grau d'interès que aquell lloc va despertar en els meus alumnes.

Durant hora i mitja mantingueren l'atenció mirant i escoltant les explicacions de la persona que els va guiar per tot el museu. Les preguntes en tot moment foren les adequades, tenint en compte l'edat de qui les formulava. Entre les coses que més els cridà l'atenció hi havia les fletxes, les agulles, els botons, la calavera que tenia el forat al cap i, sobretot, la manera de fer foc els nostres avantpassats.

De tornada a l'escola tots teníem què comentar i què dir. Els vaig proposar dibuixar tot allò que més els havia agradat i en veure el resultat vaig pensar que no era cap desgavell la possibilitat de traure profit d'aquesta activitat.

Hui, nou mesos després d'aquests fets, he volgut comprovar què recorden de la visita. Com ja no estan a la meua classe, he demanat a la tutora que em deixi estar una estona amb ells. Després de saludar-nos i conversar, els he preguntat per l'excursió al Museu. Tots recordaven diverses coses, fins i tot algunes que jo ja havia oblidat.

Els he tornat a fer la mateixa proposta: dibuixeu allò que més us va agradar. Amb els dibuixos a la mà he tornat a confirmar l'interès que aquell lloc despertà en els xiquets i xiquetes de 5 anys. Experiències com aquesta fa que els adults ens plantejem la pregunta següent: ¿No serem nosaltres els que som massa menuts per a accedir i entendre el món que envolta els nostres xiquets i xiquetes?